

MALMÖ HÖGSKOLA
FAKULTETEN FÖR
HÄLSA OCH SAMHÄLLE

BROTT MOT ÄLDRE – ARBETSMETODER OCH ÅTGÄRDER

EN ENKÄTUNDERSÖKNING

ROLA BADRAN
DALIA DAUTOVIC

BROTT MOT ÄLDRE- ARBETSMETODER OCH ÅTGÄRDER

EN ENKÄTUNDERSÖKNING

ROLA BADRAN
DALIA DAUTOVIC

Badran, R & Dautovic, D. Brott mot äldre- arbetsmetoder och åtgärder. En enkätundersökning. *Examensarbete i Kriminologi 15/30 högskolepoäng*. Malmö högskola: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för Kriminologi, 2017.

Detta är en uppsats som ämnar undersöka vilka arbetssätt och metoder som används av polisen i olika kommuner i Skåne för att förebygga brott mot äldre. Studien ämnar även att undersöka hur polisen arbetar med att sprida brottsförebyggande information till äldre. För att få svar på frågeställningarna används datainsamlingsmetoden enkät - online, som besvarats av kommunpoliserna i Skåne. Resultatet visar på att Malmö-, Simrishamn-, Svedala-, Vellinge-, Lomma-, Svalöv-, och Skurup kommun är de som besvarat att deras främsta sätt att sprida information till äldre är genom föreläsningar, kampanjer samt informationsmöten. Svedala-, Sjöbo-, och Trelleborg kommun arbetar med att sprida kunskap och information till äldre genom vården med hjälp av samordnare eller chefer. Utöver dessa arbetssätt har Kävlinge-, Skurup-, Svalöv- och Svedala kommunsamarbeten med pensionärsorganisationer och tar hjälp av dem med att sprida information. Resultatet av vår enkätundersökning visar även på att mer än 50% av respondenterna inte känner till projektet "Försök inte lura mig". De kommuner som arbetar efter projektet är Landskrona, Sjöbo, Eslöv och Malmö.

Nyckelord: Brott, enkätundersökning, kommunpolis, metoder, preventivt arbete.

CRIME AGAINST ELDERLY – WORKING METHODS AND MEASURES

A SURVEY

ROLA BADRAN
DALIA DAUTOVIC

Badran, R & Dautovic, D. Crime against elderly – working methods and measures. A survey. *Degree project in Criminology 15/30 högskolepoäng*. Malmö University: Faculty of health and society, Department of Criminology, 2017.

This is an essay which intends to examine the methods and techniques used by the police in various municipalities in Skåne to prevent crimes against the elderly. The study also aims to investigate how the police work to spread crime prevention information to the elderly. To answer the questions, the data collection method that was used is online survey, answered by municipal police in Skåne. The result shows that Malmö-, Simrishamn-, Svedala-, Vellinge-, Lomma-, Svalöv and Skurup municipalities answer the question that their primary means of disseminating information to the elderly is through lectures, campaigns and information meetings. Svedala, Sjöbo, and Trelleborg municipality works to spread knowledge and information to the elderly through care using co-ordinators or managers. In addition to these practices, Kävlinge-, Skurup-, Svalöv- and Svedala municipalities work with retirement organizations and assist them in disseminating information. The result of our survey also shows that more than 50% of respondents do not know the project "Do not try to fool me". The municipalities that work after the project are Landskrona, Sjöbo, Eslöv and Malmö.

Keywords: Crime, elderly, methods, municipal police, survey, preventive work.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	4
1.1. Syfte och frågeställningar	5
2. BAKGRUND	5
2.1. Brotts mot äldre	6
2.2. Brottsförebyggande arbete.....	8
2.3. "Försök inte lura mig" Utbildningsprogram	10
3. METOD	12
3.1. Tillvägagångssätt	12
3.2. Urval	13
3.3. Enkätens utformning.....	14
3.4. Databearbetning	15
3.5. Etiska överväganden.....	15
4. RESULTAT	15
4.1. Arbetsmetoder.....	16
4.2. Preventivt & reaktivt arbete	17
4.3. Brottsförebyggande åtgärder & prioriterade brott	20
5. DISKUSSION	22
5.1. Resultatdiskussion.....	23
5.2. Metoddiskussion.....	25
6. SLUTSATS	26
7. REFERENSER	27
8. BILAGOR	29
8.1. Bilaga 1.....	29
8.2. Bilaga 2.....	30
8.3. Bilaga 3.....	33

1. INLEDNING

Brott som begås mot äldre har länge existerat (Pedrick-Cornell et al, 1982). Pedrick-Cornells et al (1982) forskning visar på att en stor grupp drabbade äldre individer existerar, men den är svår att specificera eftersom definitionen av "brott mot äldre" varierar. Enligt socialstyrelsen (2013) är definitionen av äldre individer i samhället som är 65 år och över. Äldre individer är en grupp som är minst utsatta för brott i samhället. Dock är rädslan större hos denna målgrupp (Brå, 2016). Äldre individer utsätts för olika typer av brott som misshandel, rån, inbrott och bedrägerier (Brottsförebyggande rådet, 2016). Det finns även andra typer av brott som äldre individer drabbas av och dessa brott kan begås av vårdpersonal eller närstående (a.a.). Brott mot äldre av närstående har existerat i större utsträckning än vad statistiken har visat i forskningen (a.a.). Forskare har därmed kunnat identifiera varierande mönster och förekomsten av våld i familjen (a.a.).

En förekommande skillnad på utsattheten av diverse brott ser enligt Socialstyrelsen (2013) olika ut beroende på kön. Rapporter om brott mot äldre identifierar konsekvent kvinnor i högre ålder som de mest sannolika offren (Pedrick-Cornell et al, 1982). De utsätts till skillnad från män inte av brott för att de är äldre utan eftersom de specifikt är kvinnor (Socialstyrelsen, 2013). Kvinnor utsätts i högre utsträckning för brott som trakasserier, hot och misshandel där gärningspersonen är bekant (a.a.). De kan även utsättas för sexuellt våld (a.a.). Män utsätts dock i större utsträckning för brott som begås av en okänd gärningsman på en offentlig plats (Socialstyrelsen, 2013). Ceccato et al (2016) undersöker offentliga platser där brott mot äldre förekommer samt de typer av platser som äldre mest fruktar. Forskningens resultat visar att majoriteten av de äldre brottsoffren utsattes för stöld, och alla incidenter ägde rum i miljön nära offrets bostad (a.a.). Resultaten visar även att de säkraste platserna är områden utanför ingången till bostäderna, medan de minst säkra är de folktomma områdena nära en bensinstation (a.a.).

Studier har visat att äldre individer inte är medvetna om sin säkerhet (Greve, 1998). Greve (1998) nämner att de äldre individerna inte endast bekymrar sig över hur kriminaliteten ska påverka samhället, utan att även själva utsättas för brott (a.a.). Rädslan för att utsättas för brott ökar samt varierar beroende på bland annat ålder, bostadsområde samt kön (Brottsförebyggande rådet, 2016). Äldre kvinnor upplever även högre rädsla för att utsättas för brott än män (a.a.). Studier har visat att olika bostadsområden påverkar den upplevda rädslan hos de äldre (Ceccato et al, 2016). Förutom bostadsområde, ålder och kön påverkar även faktorer som instabil hälsa samt dåliga ekonomiska resurser den uppfattade säkerheten och rädslan hos äldre individer (a.a.).

Funktionsnedsättningar och en äldre ålder, för båda könen, medför ett ökat beroende av omgivningen som exempelvis beroendet av närstående och vårdpersonal (Brottsförebyggande rådet, 2016). Beroendet av andra individer medför en risk för att utsättas för våld samt för att våldet upprepas (a.a.). Äldre personer med nedsatt funktionsförmåga drabbas av brott på grund av att de har svårt att försvara sig (a.a.).

Socialstyrelsen, pensionärernas riksorganisation (PRO) och brottsförebyggande rådet samt polisen är aktörer som arbetar med prevention och förebyggande arbete vid brott mot äldre. De äldre kan vanligtvis förebygga brott på egen hand om de

erhåller kunskap (PRO, 2017b). Brottsförebyggande rådet (2016) har utfört en översikt där diverse tillvägagångssätt lyfts fram som de äldre kan ta del av för att minska risken för att utsättas för brott (a.a.). Exempel som lyfts fram är att den äldre individen inte ska släppa in okända personer till sitt hem samt att vid större uttag av kontanter ta med sig sällskap (a.a.). Mears et al (2016) beskriver de fyra mest förekommande sätt att nå ut till äldre. Dessa fyra sätt är att erbjuda utbildning, screeningprogram, rättsliga insatser samt genom gemenskap i samhället (Mears et al, 2016). Informations- och biståndsinsatser betraktas som kritiska insatser (a.a.). Detta på grund av underrapportering av bedrägerier, den sociala isoleringen hos den äldre samt risken för att utsättas för brott av vänner, familjemedlemmar och tjänsteleverantörer (a.a.).

Polisen arbetar reaktivt samt preventivt med att förebygga brott mot äldre. Med stigande ålder ökar även risken att den äldre drabbas av minnesproblematik. Av den orsaken kan det anses vara nödvändigt att polisen arbetar reaktivt för att förebygga problematik i utredningen vid brott. Förhör och brottsplatsundersökningar bör göras omgående för att förhindra att minnesbilder försvinner och tekniska spår städas bort (Polisen, 2017). Polisens satsning vid förebyggandet av brott är inte tillräcklig vid brott mot äldre (Polisen, 2017). Äldre individer är en särskilt utsatt grupp i samhället och utan tillräcklig information om hur de kan skydda sig mot brott, faller de som enkla offer. UC Syd ansvarar för strategisk utveckling av brottsförebyggande arbete mot bland annat äldre. Polisen tyder på att det finns befintliga metoder och arbetssätt för att förebygga brott mot äldre men att metoderna behöver utvärderas. De anser att det preventiva arbetet inte når ut till den äldre målgruppen i önskad utsträckning. Information samt utbildningar gällande förebyggandet av brott mot äldre behöver spridas och nå denna åldersgrupp (Polisen, 2017). En utbildningskampanj vid namnet "Försök inte lura mig" har lanserats genom ett samarbete mellan bland annat polisen och pensionärsorganisationer. Projektet syftar till att utbilda äldre individer om hur de kan förebygga att utsättas för brott (PRO, 2017a).

1.1. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka vilka arbetssätt och metoder som används av polisen i olika kommuner i Skåne för att förebygga brott mot äldre. Vi ämnar även att undersöka hur polisen arbetar med att sprida brottsförebyggande information till äldre. Frågorna som ska besvaras är följande:

- Vilka specifika arbetsmetoder, strategier eller riktlinjer arbetar polisen i Skåne län efter när det gäller brott mot äldre?
- Inom vilka kommuner i Skåne län arbetar polisen efter riktlinjer av projektet "Försök inte lura mig" i brottsförebyggande syfte mot äldre?
- Hur arbetar polisen i de olika kommunerna med att sprida information om förebyggande åtgärder till äldre?

2. BAKGRUND

Kriminella handlingar definieras som gärningar som involverar fysisk eller psykisk skada mot bland annat individer (Payne, 2011). Definitionen av brott mot äldre varierar i olika länder vilket framkallar svårigheter för att få fram en juridisk definition (a.a.).

Kraven på polisen i Sverige blir fler av pensionärsorganisationer (Jönson, 2001). Organisationerna vill att det ska bli hårdare straff, bättre kamp mot narkotikan, bättre betyg i skolan, inskaffa insatser som förstärker gemenskapen mellan yngre individer och äldre samt avskaffa halvtidsfrigivningen (a.a.). Man anser dock inte att det största hotet mot äldre individer är brottsligheten. Det är mer troligt att äldre individer känner större rädsla för att utsättas för brott än andra individer. Men samtidigt är de den minst utsatta målgruppen. På grund av deras rädsla för att utsättas för brott undviker de att gå ut, vilket försämrar deras livskvalitet (a.a.). Faktorer som kan påverka den äldre individens rädsla kan även bero på i vilket bostadsområde den äldre bor i samt ålder (BRÅ, 2016). Rädslan för att utsättas för brott är generellt sett större hos äldre kvinnor än män (a.a.).

2.1. Brott mot äldre

Bedrägerier mot äldre individer förekommer på diverse sätt (Payne, 2011). Gärningspersonen vid bedrägerier är vanligen en okänd person som den äldre har kontakt med vid få tillfällen. Det kan bland annat vara försäljare, reparatörer och tekniker eller andra individer som den äldre har begränsad kontakt med (a.a.). Bedrägerier som begås av okända gärningspersoner sker genom att gärningspersonen utför olagliga handlingar för att erhålla åtkomst till den äldres ekonomi (a.a.). Anmälningar som inkommer till polisen i Sverige handlar främst om falska meddelanden om vinster, falska telefonförsäljare, dörrknackning samt falska släktingar som ringt för att be om pengar (Polisen, 2016a). Majoriteten av bedrägerier sker mer frekvent på dagtid och individer som drabbas är i genomsnitt 82 år gamla (a.a.). Polisen samarbetar med pensionärsföreningar i ett brottsförebyggande syfte för att förebygga brott mot äldre. Informationsmaterial har framkallats för att erbjuda den äldre insikt och kunskap om hur de kan förebygga att utsättas för bedrägeribrott (a.a.). Informationen som presenteras för att förebygga bedrägeribrotten är att vara försiktig med koder och kort på nätet samt att lägga på när telefonförsäljare ringer och endast kontakta dem själva vid behov (a.a.). Om en släkting ringer och ber om pengar ska den äldre personen istället lägga på och ringa själv upp den personen för att bekräfta om det stämmer (a.a.). För att minska riskfyllda situationer är det viktigt att den äldre inte öppnar dörren för okända personer (a.a.).

Stöld mot äldre sker via dörrknackning som nämnt ovan, men även utanför hemmet (Polisen, 2016a). Stöld kan inträffa när bedragaren följer den äldre till en bankomat och lurar av dem kort och kod (a.a.). Det är således, som tidigare nämnt, viktigt att den äldre personen har med sig ett sällskap vid utdrag av pengar. Fickstölder är en annan form av stöld som sker utanför hemmet (a.a.). Denna form av stöld är inte ovanlig och förekommer på platser där det finns mycket folk, exempelvis i kollektivtrafiken eller i butiker (a.a.). En ovanlig form av stöld som sker utanför hemmet är väskryckningar. De sker främst genom att gärningspersonen springer förbi, cyklar eller åker moped. Äldre individer blir offer för denna typen av brott eftersom de inte har den fysiska kraften till att jaga bedragaren eller försvara sig själva (a.a.).

Äldre individer drabbas även av våld i nära relationer. Familjemedlemmar är oftast de som utsätter de äldre individerna för våld samt kränkande handlingar i hemmet (Brogden & Nijhar, 2000). I studier utförda av Gold & Gwyther (1989) lyfter de fram att brott mot äldre sker mestadels inom delat familjeboende, samt i miljöer med dysfunktionella föräldrar (Brogden & Nijhar, 2000). Föräldrarnas

våldsamma beteende mot sina barn resulterar i att barnen har liknande våldsamma samt kränkande beteende mot föräldrarna vid åldrande (a.a.).

Socialstyrelsen (2016) lyfter fram olika typer av våld som förekommer i hemmet i nära relationer. Det kan bland annat vara fysiskt våld, känslomässiga övergrepp, sexuellt våld, ekonomisk kontroll, materiellt våld, försummelse samt funktionshinder relaterat våld (a.a.). Fysiskt våld består av knytnävsslag, örfilar, sparkar samt stryptag. Men även att gärningspersonen knuffar, river eller bränner offret (a.a.). Sexuellt våld kan innebära samlag utan samtycke, påtvingade handlingar, att förövaren använder sexuellt kränkande språk samt att förövaren utsätter offret för sexuella trakasserier (a.a.). Känslomässiga övergrepp eller psykiskt våld kan handla om social isolering hos den äldre samt att den äldre kan vara kontrollerad av förövaren. Det förekommer även att förövaren hotar och trakasserar offret (a.a.). Ekonomisk kontroll och materiellt våld sker i nära relationer där kvinnan oftast faller som offer. Ekonomisk kontroll innebär att förövaren tar kontroll över ekonomin och vägrar kvinnan insyn, medan materiellt våld inträffar genom stöld av kvinnans personliga värdesaker, tillhörigheter samt bohag (a.a.). Försummelse och funktionshinderrelaterat våld är två brottstyper som är mest förekommande att kvinnan och inte mannen faller som offer. Vid försummelse får kvinnan exempelvis inte hjälp med hygien, mat och medicin (a.a.). Funktionshinderrelaterat våld inträffar när förövaren tar offrets rullstol, käpp eller andra hjälpmedel som personen använder som stöd (a.a.). Våld i nära relationer är ett vanligt förekommande brottstyp. Eftersom våld i nära relationer främst sker bakom stängda dörrar är de svåra att upptäcka. De uppmärksammas sällan av utomstående och kan pågå under flera år (Socialstyrelsen 2016). Som tidigare nämnt är de äldre och funktionsnedsatta vanligtvis beroende av närstående personer (Polisen, 2016b), och detta beroende kan vara en anledning till att offret väljer att inte söka hjälp.

Brott som begås av en okänd gärningsperson kan inträffa i bland annat offrets bostad eller på en offentlig plats (Jönson, 2001). Brotten som de äldre främst utsätts för av okända gärningspersoner är till exempel bedrägeribrott, stölder, väskryckningar eller överfall (a.a.). Jönson (2001) tyder på att när en äldre individ utsätts för stöld i hemmet handlar det om att gärningspersonen utnyttjar den äldre individens goda vilja. Gärningspersonen begår inte den brottsliga gärningen ensam utan det sker främst i grupper. Dessa grupper kallas för tjuvligor eller rånarligor (a.a.). Bedrägeribrott är dock mer välplanerade brott. Den främsta faktorn är att en god relation skapas mellan den äldre individen och gärningspersonen (Westin & Norberg, 2015). Bedrägeribrott kan ske genom bland annat telefonsamtal där gärningspersonen uppger sig arbeta på en myndighet eller företag. Det kan även ske genom kortbedrägeri där gärningspersonen sett den äldre individen skriva in koden till bankomatkortet och därefter stulit den äldres plånbok (Westin & Norberg, 2015). Bedrägeribrott är den mest vanligaste polisanmälda brottstypen bland äldre mellan 67 år och 74 år (a.a.).

Brott som begås av vårdpersonal kan förekomma i flera former på diverse vårdinstitutioner (Jönson, 2001). Vårdinstitution är ett samlingsbegrepp på äldreboende, hemtjänst och gruppboende där äldre bor och är i behov av vårdhjälp. När det förekommer innebär det att det finns brister inom vården (a.a.). Brotten kan ske genom att vårdpersonalen slår, kränker och stjälar från patienten (a.a.). När vårdpersonal stjälar från en patient på vårdinstitutionen rör det sig om, enligt Jönson (2001), personliga och ekonomiska problem. Det handlar även om

attityd-, kunskaps-, resurs-, eller regelproblem inom vården när vårdpersonal missköter sitt jobb och behandlar patienten dåligt (a.a.). Brott på vårdinstitutioner finns dock inte inom en kriminaliserad ram (a.a.). En vanlig brottstyp som förekommer i vårdinstitutioner är stöld (Payne, 2011). Stöld av föremål drabbar den äldre individen och föremålen som mestadels rapporteras stulna inkluderar pengar, smycken, kläder och mat (a.a.). Brott mot äldre i en vårdinstitution anses vara en av de mest försummade formerna av illa behandlingar mot äldre (a.a.). I en studie utförd av Harris & Benson (1996) undersöktes allvaret av stöld i vårdinstitutioner. De undersökte vad som stulits mest, varför det stals och hur vårdinstitutionen svarade på stölderna. I studien fann de att stöld var problematiskt samt att olika typer av föremål stals från patienterna. De fann även att de som stal hade arbetat under en relativt kort period (Payne, 2011).

2.2. Brottsförebyggande arbete

Polisen i Sverige har en verksamhetsidé. De vill komma närmare medborgarna och vara mer tillgängliga (Polisen, 2016c). Tillsammans med medborgarna vill polisen leda ett brottsbekämpande arbete för rättssäkerhet, trygghet och demokrati. För att uppfylla denna verksamhetsidé lägger polisen upp mål om att förstärka samarbetet med andra myndigheter, med kommuner samt med andra lokala aktörer (a.a.). Ett annat mål är att ha områdespoliser runt om i hela landet för att medborgarna ska uppleva trygghet och komma polisen närmare (a.a.). För att samarbetet mellan polis och medborgare ska utvecklas har polisen ett annat mål där de vill erbjuda medborgarna delaktighet genom dialoger (a.a.). Mål om att fortsätta med trygghetsundersökningar och arbeta med medborgarlöften vill polisen fullgöra (a.a.).

Tillsammans med kommunen och det övriga samhället är kommunpolisens huvuduppdrag att driva brottsförebyggande arbete och skapa trygghet (Polisen, 2016c). Kommunerna i Sverige har olika behov och därför är det nödvändigt att kommunpolisen anpassar arbetssättet efter lokala förutsättningar (a.a.). Kommunpoliser samarbetar med flera aktörer för att uppnå sitt mål. Målet är att skapa ett tryggt samhälle. Arbetet som kommunpoliserna utför är utbrett (a.a.). Arbetet som utförs är till exempel att polisen kommunicerar med rektorer på skolor för att samverka kring ungdomar (a.a.). Polisen har ett samarbete med media eftersom de kan höra av sig om tips på olovliga bosättningar samt grannsamverkan. De lägger fram pedagogiskt material om hur äldre kan skydda sig ute i samhället och hur man kan undvika riskfyllda situationer (a.a.). För att förbättra tryggheten i ett område finns medborgarlöften. Tryggheten skapas genom att en samverkan sker mellan polisen, kommunen, medborgare samt lokala aktörer. Målet är att medborgarlöften ska finnas i alla kommuner. Idag finns medborgarlöften runtomkring i landet men saknas fortfarande i flera kommuner. Dock kan man se att en samverkan finns i kommunerna (a.a.). Diverse kommuner har olika prioriteringar när det gäller vart resurserna ska placeras och vilka brottstyper som ska prioriteras. Brott mot äldre prioriteras inte i stor utsträckning i kommuner runt om i landet (Polisen, 2017). Men de kommuner som arbetar med att förebygga denna typen av brott samarbetar främst med pensionärsorganisationer som pensionärernas riksorganisation (PRO, 2017b). Brott mot äldre kan även vara svåra att utreda. I flera fall har den äldre individen sent upptäckt att denne har blivit drabbad och på så sätt saknar bevis. Efter att individen har gjort en anmälan, beslutar polisen om en förundersökning ska äga rum. Om polisen saknar resurser, vittnen eller bevis kan förundersökningen läggas ned (Brottsoffermyndigheten, 2013).

Pensionärernas riksorganisation, PRO, är en folkrörelse som är mest aktiv vid frågor gällande äldre individer (PRO, 2017b). PRO finns utspritt i Sverige och omfattar cirka 400 000 medlemmar (a.a.). Som en av Sveriges största folkrörelser är deras mål att påverka viktiga samhällsfrågor. Det är nödvändigt att äldre individer får leva ett aktivt liv, därför är PRO:s mål att pensionärernas liv blir mer utvecklat och livfullt. Detta mål uppnås genom att pensionärerna får träffa nya människor, resa, delta i aktiviteter och utbilda sig (a.a.). PRO är dock mer än bara en folkrörelse, det är även pensionärernas röst i politiken (a.a.). En av PRO:s viktigaste uppgift är att skapa ett samhälle som erbjuder bra vård, trygg miljö och trygg ekonomi för alla medborgare. En annan viktig uppgift är att påverka politiska organ och beslutsfattare i frågor som påverkar och är viktiga för äldre (a.a.).

Äldrebarometern är en undersökning samt kartläggning som pensionärernas riksorganisation genomför för att kunna identifiera de kommuner som passar bäst för äldre att leva i (PRO, 2015b). 1800 frivilliga medlemmar från PRO kartlägger kommunerna för att ge äldre bra livsvillkor (a.a.). Kartläggningen har genomförts under hösten 2014 och vintern samt våren 2015 (a.a.). 2017 kommer nästa äldrebarometern (a.a.). I 181 kommuner undersökte PRO de äldres livssituation genom att betygsätta dem från 1–6 inom åtta områden. De områden som undersöktes var vård och service, information och omsorg, åldersdiskriminering, deltagande och inflytande, gemenskap och aktiviteter, boende, transport och slutligen tillgänglighet (a.a.).

I undersökningen som utfördes år 2015 utsågs två kommuner som de bästa för äldre att leva i. En av dem två kommunerna var Svedala (PRO, 2015b). Dock visar resultatet för alla kommuner i helhet på en nedåtgående trend jämfört med undersökningen som utfördes 2014 (PRO, 2015b). Undersökningen som utfördes 2015 uppvisade en svag försämring i stort sett alla de områden som undersöktes. PRO (2015b) lyfter dock fram att det är viktigt att vara medveten om att det inte är enkelt att uttrycka sig om att de två kommunerna är de två bästa för äldre att leva i eftersom alla kommuner har sina brister och förtjänster (a.a.).

Åtgärder för brott mot äldre varierar men främst vill man att kommun, polis och andra organisationer och individer samarbetar för att förebygga brott mot äldre (Brå, 2016; Socialstyrelsen, 2017). Enligt Socialstyrelsen (2017) är det viktigt att tidigt upptäcka våld som sker mot en äldre individ för att kunna förebygga brott. Förebygga brott kan man enligt Socialstyrelsen (2017) göra genom att sprida information till äldre individer som inte har insatser från äldreomsorgen. Detta kan ske skriftligt eller genom hembesök för att informera om vilka rättigheter de har till olika former av hjälp samt stöd. Anhörigvårdare kan även erbjudas kunskap och man kan även ge extra stöd (Socialstyrelsen, 2017).

Polisen erbjuder även tips och råd på deras hemsida om hur en individ själv kan skydda sig inomhus och utomhus (Polisen, 2017). Åtgärder som den äldre kan göra för att förebygga att utsättas för brott hemma är bland annat att vara uppmärksam vid kontakt med främlingar, låsa dörren efter sig, vara försiktig med portkod, bankomat kort samt se över hur man förvarar sina värdesaker (a.a.). Utomhus kan de äldre bland annat skydda sig genom att inte lämna sin handväska utan att ha uppsikt över den. De kan även undvika att ha plånbok, legitimation,

bankomat kort och nycklar på samma ställe (a.a.). Att vara försiktig med att lämna ut personuppgifter och kontonummer är viktigt för att undvika att drabbas av bland annat bedrägerier (a.a.). En studie som är utförd i USA presenterar en annan strategi till att förebygga brott (Crowe et al, 1982). Studien ämnar stärka det informella stödsystemet hos den äldre individen. Det informella stödsystemet innebär att grannar, familj och vänner tillsammans stödjer den äldre individen (a.a.). De äldre och närstående får genom interventioner kunskap om hur de kan stärka banden till varandra. De erhåller lärdom om hur de kan skapa en tryggare miljö för den äldre samt för sig själva (a.a.).

I Sverige kan de äldre läsa om hur de kan själva förebygga brott genom hemsidor från myndigheter och organisationer men det finns även kortfilmer för stumma med text på olika språk (Bra, 2016). Ett projekt som har till syfte att minska bedrägerier mot äldre genomfördes i Polen och hette "Safe Senior" (a.a.). Workshops, informationsmöten och grannsamverkan genomfördes för att de äldre skulle känna att de själva kunde förebygga brott och minska utsattheten (a.a.).

Idag är det svårt att finna tydlig statistik gällande brott mot äldre. Polisen har tidigare lyft fram lite information om antalet anmälningar för bedrägeribrott mot äldre. Någon tydlig statistik lyfts inte fram, inte av brottsförebyggande rådet eller från polisens sida. Året 2016 la Beatrice Ask m.fl. fram en motion gällande brott mot äldre. Förslaget som lades fram var "Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för bättre statistik vad gäller brott mot äldre och tillkännager detta för regeringen" (Riksdagen, 2016). Brå har än idag inte sammanställt statistik gällande brott mot äldre, dock kan man läsa allmänt om brottstypen på deras sida (Brottsförebyggande rådet, 2016).

2.3. "Försök inte lura mig" Utbildningsprogram

Under 2015 fick polisen in cirka 800 anmälningar om bedrägerier mot äldre. Detta var en ökning med 40%, jämfört med 2014 under samma period. Denna ökning uppmärksammades av polisen och PRO. Året 2016 kunde en minskning av denna brottstypen uppmärksammas. Enligt polisen (2016) fortsätter bedrägeribrotten mot äldre att sjunka och en viktig faktor som har resulterat i denna minskning är den förebyggande utbildningskampanjen "Försök inte lura mig" (PRO, 2017a). "Försök inte lura mig" är ett projekt som togs fram av Polisen, PRO, Sveriges pensionärsförbund (SPF Seniorerna) och Brottsofferjouren (Polisen, 2015). Det är en utbildning för äldre individer om hur de kan skydda sig mot bland annat bedrägerier (se bilaga 1) (a.a.). Detta projekt lanserades efter en ökning av anmälningar om bedrägerier mot äldre människor (PRO, 2017a). Det var under 2015 som denna ökning inträffade med cirka 40 procent (a.a.). Konceptet för projektet är att de äldre ska ta del av information, diskussioner och praktiska övningar genom studiecirkel och informationsmöten (a.a.). Genom studiecirkelarna ska deltagarna kunna skapa diskussioner om egna erfarenheter och kunskaper från mötesledaren med syfte till att man ska ge varandra råd och stöd (a.a.). För att kunna lära känna olika situationer där de kan utsättas för brott, används de praktiska övningarna som ett verktyg till lärdom (a.a.). På så sätt kan de äldre lära sig hur de som bäst kan agera vid tillfällen där de kan utsättas för brott (a.a.).

Mötesmatrisen består av tre delar (PRO, 2017a). Den första delen "Var på din vakt" handlar om att förebygga bedrägeri och stöld som sker i offentlig miljö (a.a.). De lyfter fram områden där den äldre kan falla offer för stöld och bedrägeri (a.a.). Dessa områden är på gatan eller på parkeringsplatser, samt i affären och vid uttagningsautomater (a.a.). Ett vanligt förekommande sätt för gärningspersonen att tillgång till bankomat kort eller kod är när den personen placerar sig nära intill bakom den äldre i en kö i exempelvis en butik eller vid uttagningsautomat (a.a.). Gärningspersonen kan på så sätt memorera koden. Gärningspersonen försöker sedan avleda den äldres uppmärksamhet för att stjäla plånboken (a.a.). PRO lägger fram råd om hur den äldre kan undvika att detta inträffar (a.a.). De råd som de lägger fram är att inte tillåta att en okänd person står nära en i ställen där man ska använda plånboken eller bankkortet. Att vänta med att slå in koden tills man är säker på att det är omöjligt för personen bakom att se knappsatsen (a.a.). Den äldre individen bör avbryta samtalet och ha koll på plånboken om en okänd person försöker att ta kontakt med en direkt efter användning av bankomat eller betalning i butik. Det är viktigt att personen har kontroll och koll på sin väska, plånbok och bankkort (a.a.). Stöld och bedrägeri kan förekomma offentligt även om den drabbade inte har lämnat butik eller bankomat (PRO, 2017a). Det kan inträffa på gatan eller på parkeringsplatser genom fickstöld (a.a.). Gärningspersonen försöker att vilseleda den äldre genom att ta upp en karta och fråga efter vägbeskrivning, eller genom att vilja växla pengar (a.a.). Personer med falska blanketter kan även förekomma på gatan. De ber den äldre att fylla i en falsk undersökningsblankett för att sedan distrahera den äldre och stjäla det som de kommer åt (a.a.). För att förebygga riskfyllda situationer lägger PRO (2017a) fram råd om hur den äldre bäst kan skydda sig mot fickstöld och bedrägeri (a.a.). Att ha koll på sina ägodelar, undvika att stå tätt nära en okänd individ, att inte förvara bankkort löst i fickan, samt att inte luras in i att ge vägbeskrivning eller annat liknande (a.a.).

Den andra delen "Ditt hem är din borg" handlar om att skydda sitt hem från okända individer (PRO, 2017a). Den andra delen lär individen om hur denne ska vara kritisk mot vem som ringer på eller knackar på dörren (a.a.). Besök från okända individer sker främst mitt på dagen för att undvika att bli upptäckta eller öka misstänksamma tankar av den äldre. Gärningspersonerna klär ut sig och påstår sig komma från olika bolag eller företag som ska utföra kontroller på bland annat brandskydd, el, vatten eller tv-anslutning (a.a.). Förutom att gärningspersonerna klär ut sig, tar de med sig utrustning som liknar de olika mätinstrumenten för kontrollerna (a.a.). Gärningspersonerna kan även ringa på och påstå att de arbetar för hemtjänsten, är sjuksköterskor eller läkare som ska undersöka dem, kolla städning eller introducera ny personal (a.a.). Även vid dessa tillfällen tar gärningspersonen med sig utrustning för enkla undersökningar (a.a.). Brotten kan även ske via telefon där de påstår att de ska komma och utföra dessa kontroller. Men det kan även vara att dem ringer och säger att individen vunnit på lotteri. Kort efter samtalet kommer dessa personer på dörren och påstår att dem kommer från det företaget som tidigare hade ringt (a.a.). Det bästa den äldre kan göra för att skydda sig mot att bli lurad är att aldrig lämna ut personuppgifter, kontouppgifter, legitimation, bankkort eller kod till någon (PRO, 2017a). Man ska aldrig släppa in en okänd person utan att kontrollera dennes behörighet till företaget som denne påstår sig komma ifrån (a.a.). Man ska aldrig tveka på att be den obekanta personen att återkomma, lägga på luren eller stänga dörren när man känner oro (a.a.).

Den tredje och sista delen i mötesmatrisen “Syna bluffen” ger den äldre individen tips och råd om hur den kan förebygga bedrägerier som inträffar när någon försöker lura på känsliga uppgifter (PRO, 2017a). Detta kan ske genom att gärningspersonen försöker att sälja en vara eller en tjänst som i verkligheten inte är befintlig (a.a.). Fakturabedrägeri är en annan väg till bedrägeri. Det inträffar när oseriösa företag, småföretag eller privata företag lurar äldre genom att lämna en falsk faktura eller räkning i brevlådan. Fakturabedrägeri kan även inträffa genom en telefonförsäljare (a.a.). Här är det viktigt att avsluta samtalet med den okända försäljaren och tydligt upprepa ordet “Nej” eftersom de kan spela in samtalet och klippa i det på ett sätt som ger dem svar på en annan fråga (a.a.).

3. METOD

Detta arbete ämnade att undersöka vilka arbetssätt och metoder som används av polisen i olika kommuner i Skåne för att förebygga brott mot äldre. Studien ämnade även att undersöka hur polisen arbetade med att sprida brottsförebyggande information till äldre. Frågeställningarna besvarades av kommunpoliserna i Skåne genom en enkätundersökning. Syftet med detta var att besvara uppsatsens frågeställningar genom sammanställda diagram och fria texter av polisernas svar. Genom att samla in data via enkäter som besvarades med hjälp av en internetlänk, medförde det att sammanställningen av data skedde mer effektivt. Eftersom respondenterna arbetar inom polisen, ansågs enkätundersökning vara mer lämplig metod än djupintervjuer. Detta på grund av att vår studie inte skulle belasta tid hos polisen. Respondenten kunde själv välja när det var lämpligt att besvara enkäten och när tiden fanns till för det (Bryman, 2011). Enkätundersökningar medför även mer öppna svar eftersom den som utför studien inte kan påverka respondentens svar. Nackdelen är dock att man inte kan hjälpa respondenten vid frågor som är oklara (a.a.).

3.1. Tillvägagångssätt

Den 16 februari 2017 kom poliser från UC Syd och Malmö polisen till Malmö högskola. De berättade om intressanta ämnesområden som studenter på Malmö högskola kunde ta inspiration av till examensarbetet. Val av ämne blev brott mot äldre, och en av poliserna på UC Syd kontaktades. Den 8 mars 2017 var första mötet med den kontaktade polisen. Det diskuterades fram ett perspektiv att utgå ifrån i ämnet brott mot äldre. Gemensamma synpunkter om arbetsmetoder och åtgärder gällande brott mot äldre lyftes fram. Detta skapade en idé till arbetets syfte. Valet av datainsamlingsmetod blev att göra en enkätundersökning. Enkäten skapades för att kunna få en större inblick om hur polisen arbetar i olika kommuner i Sverige idag.

Backman (2016) lyfter fram olika analysmetoder avsedda för forskning och uppsatsskrivning. Vi tog inspiration ur denna traditionella analysmetod som beskrivs av Backman (2016). Processen påbörjades med en litteraturgranskning för att skapa en översikt över tidigare samlade kunskap inom området. Projektet “Försök inte lura mig”, PRO pensionärernas riksorganisation samt en översikt över de olika brottstyperna mot äldre granskades. Diverse metodologisk litteratur analyserades även. Detta för att avgöra vilka instrument, design och procedurer som var lämpliga till arbetet (Backman, 2016; Bryman, 2011; Forsman, 1997). Vid val av analysenhet användes Backmans (2016) bok som underlag. Det som

utnyttjades från Backmans (2016) litteratur var bland annat avgränsningar för frågor samt datainsamlingens omfattning. Genom att avgränsa frågorna inkluderades endast frågor som kunde besvara frågeställningarna. Viktiga punkter som fördelar och nackdelar med enkätundersökning lyfts fram av Bryman (2011) samt hur utformningen av en enkät ska ske. Viktiga punkter som användes var att enkäter är snabbare att administrera, de medför ingen intervjuareffekt samt att de är lättare att anpassas efter respondenternas behov (a.a.). Nackdelar som togs hänsyn till var att det fanns en risk att man inte fick med all information, ett större bortfall kan ske samt att man inte kan hjälpa respondenten vid oklarheter (a.a.). Vid etiska överväganden användes Forsman (1997) som underlag. Där togs det del av konsekvenser, forskarens ansvar samt lagar.

Backman (2016) beskriver den traditionella processen vid problem-/frågeformulering. I denna processen formulerades frågan innan påbörjad datainsamling (Backman, 2016). Formuleringen av syftet och frågeställningarna styr val av frågor i enkäten. De frågor som formulerades i enkäten ska sedan ge svar på frågeställningarna. De öppna frågorna analyserades genom inspiration av den kvalitativa forskningsansatsen innehållsanalys (Henricson, 2012). För att få en helhet av svaren från diverse kommunpoliserna, granskades de upprepade gånger. Liknande svar från de olika kommunpoliserna placerades under kategorier. Samt att relevant information för frågeställningarna markerades i svaren (a.a.).

Eftersom diverse metoder ställde olika krav gällande resurstillgång och tid, avgränsades metoden till ett tillvägagångssätt. Att utföra enkätundersökningar med vanlig post var dyrt på grund av kostnader på bland annat papper, kuvert och porto. Det var även tidskrävande att utföra. Att sända ut enkäter via internet var billigare och inte lika tidskrävande. Enkätens frågor begränsades till max 15 frågor eftersom sammanställning av enkäterna tog tid. Maxantalet av frågor valdes även eftersom poliserna som besvarade enkäten skulle kunna ha tid till att gå igenom den.

3.2. Urval

Kommunpoliserna i Skåne län kan arbeta i fler än en kommun. Detta var en bidragande faktor till att Skåne län valdes att undersökas. En annan faktor till att endast fokusera på kommuner i Skåne var på grund av tidsbrist som uppkommer om alla Sveriges kommuner och län skulle inkluderas i undersökningen. Vi avgränsade oss till att nå ut till polisen i de 32 kommuner. En undersökning på den äldre målgruppens trygghet utfördes inte i denna studien. Ursprungligen fanns tanken att endast skicka ut enkäten till 10 utvalda kommuner. Efter valdes det att inkludera alla Skånes kommuner på grund av bortfall som kunde förekomma. Det fanns 32 kommuner i Skåne där polisen arbetar och som vi avgränsade oss till.

Enkäten besvarades av poliser som arbetar inom Skåne län. Genom en kontaktperson som arbetar på UC Syd kunde kommunpoliserna i Skåne informeras om denna undersökning och göra valet att delta. Enkäten skickades till 32 kommuner i Skåne i början av april 2017 genom kontaktpersonen på UC Syd via mail. Den låg sedan tillgänglig i cirka tre veckor. Två påminnelser sändes ut av kontaktpersonen på UC Syd. Fyra av 19 respondenter som besvarade enkäten arbetar i Malmö kommun. Malmö kommun är uppdelat i öster, väster, norr, söder och innerstaden. Dock nämnde inte respondenterna i vilken del av Malmö de arbetar i.

En faktor som var viktig att ha i åtanke när en enkätundersökning utfördes, var att risken för bortfall är stor (Bryman, 2011). För att minska risken av bortfall i denna enkätundersökning skrevs ett introduktionsbrev på mail till respondenterna samt att en kort introduktion skrevs till på enkätens första sida (se bilaga 2). I introduktionsbrevet beskrevs syftet till undersökningen, vilka som skriver arbetet samt att respondenterna endast skulle beskrivas genom kommunens namn. Enkäten skickades till 32 kommunpoliser i Skåne län. 19 poliser från 32 kommuner besvarade enkäten. Vilket innebar att ett bortfall fanns från 13 kommuner. Dock var fyra respondenter från Malmö kommun. För att minska bortfallet sändes två påminnelser ut till respondenterna. Påminnelsens utskick ökade svarsfrekvensen i en liten utsträckning. Interna bortfall skedde på diverse frågor i enkäten. Fråga fyra, fem, sju och 11 (se bilaga 2) besvarades av 18 respondenter. Det innebar att det fanns ett bortfall. Bortfallet var dock högre i fråga 12 och fråga 15. I fråga 12 fanns det tre bortfall bland svaren, det vill säga att 16 av 19 respondenter valde att besvara frågan. Två bortfall fanns i fråga 15, vilket innebar att 17 av 19 respondenter besvarade frågan. Bortfallet som uppstod i enkätens svarsfrekvens samt hos en del svar i enkäten som respondenterna besvarade kunde komma att påverka resultatet. Det fanns en risk att det skulle bli svårt att generalisera på grund av bortfallet.

3.3. Enkätens utformning

Vid skapandet av enkäten användes en kostnadsfri hemsida vid namnet "Survio". Syftet ämnades att besvaras genom enkäter som skickades ut till 32 kommunpoliser. Enkäten omfattade 15 frågor, där två följdfrågor förekom. Enkäten inleddes med tre neutrala frågor eftersom Trost (2011) anser att en enkät bör inledas på detta sätt. De neutrala frågorna ställdes för att vid sammanställningen av enkäten kunna skilja på de olika kommunerna och jämföra vilka som arbetar på liknande sätt. Samt för att kunna jämföra om arbetslängden inom polisen har en bidragande faktor till kunskapen om brott mot äldre. De neutrala frågorna presenteras i resultatets inledning. Därefter används endast kommunens namn i resterande resultat. De resterande frågorna är utformade både kvalitativt och kvantitativt för att kunna besvara frågeställningarna och syftet. Detta för att undersöka likheter och skillnader på arbetssättet hos poliserna i de olika kommunerna. Frågorna ämnade även att undersöka vilka brottstyper som var mest aktuella i kommunerna, om brottsförebyggande arbete för brott mot äldre är en prioriterad fråga samt hur de arbetar för att sprida information och kunskap om prevention. En fråga handlade om pensionärsorganisationer med en följdfråga eftersom ett intresse var att undersöka om samverkan mellan pensionärsorganisationer och polisen är befintligt. Två av frågorna i enkäten ämnade att undersöka om projektet "Försök inte lura mig" hade nått ut till alla kommunpoliser. Detta genom att respondenterna bland annat fick besvara om de kände till projektet samt om projektet används i den kommunen de arbetar i (se bilaga 2).

Enligt Bryman (2011) var det inte optimalt att endast ha öppna frågor med fri text eftersom respondenterna sällan vill skriva mycket i sina svar. Diverse svarsalternativ valdes eftersom respondenterna fick möjlighet till att läsa igenom hela enkäten innan de besvarade den. Enkätens frågor och svarsalternativ var grunden till om respondenterna valde att besvara den eller inte (Bryman, 2011). En variation av svarsalternativ gjordes för att kunna samla in svar i större utsträckning. Detta för att förenkla samt fördjupa sammanställningen av resultatet som samlades in (Bryman, 2011). Svarsalternativen i enkäten varierade från fråga

till en annan. Sju av 15 frågor hade fri text som svarsalternativ med max antal tecken på 250 eller 1500. Respondenten fick möjlighet att uttrycka och skriva mer utförligt om det önskades utan att behöva känna sig begränsade. De övriga frågorna hade mellan tre till fyra svarsalternativ där endast ett svar kunde väljas. Exempel på svar var “Ja, nej, vet ej, övrigt” eller “inte så viktigt, lite viktigt, mycket viktigt, vet ej”.

3.4. Databearbetning

Sju av frågorna sammanställdes genom att illustrera procent i stapel- eller cirkeldiagram. För att skapa dessa stapel- och cirkeldiagram användes programmet Microsoft Office Excel. Enkätens hemsidan Survio sammanställde resultatet i procent, av denna anledning användes även procent i Excel programmet.

Frågor som besvarades med fritext analyserades och sammanställdes genom teman samt kategorier. Svaren redovisades genom att jämföra samt presentera de olika svaren från diverse kommuner. Den första underrubriken, *arbetsmetoder*, omfattade frågorna fyra, fem och sex. Den andra underrubriken, *preventivt & reaktivt arbete*, omfattade frågorna sju, 10, 11 och 15. Frågorna åtta, nio och 12 hamnade under rubriken *brottsförebyggande åtgärder och prioriterade brott*. Sist skapades underrubriken *polisens samarbete med pensionärsorganisationer* och den omfattade frågorna 13 och 14.

3.5. Etiska överväganden

Forsman (1997) lyfter konsekvenser och forskarens ansvar vid forskning. Det var viktigt att forskaren inte missbrukar informationen den erhöll (a.a.). Personliga samt känsliga frågor skulle lämnas in för granskning och etikprövas (a.a.) enligt lag 2003:460 (SFS). Lagen skulle tillämpas när känsliga personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelser redovisades i en forskning, enligt 3 § i lag 2003:460 (SFS). En etikprövning var inte behövligt eftersom våra respondenter arbetar inom polisen och inte var en utsatt grupp. I enkäten ställdes inga frågor som var personliga eller känsliga. Det innebar att inga personuppgifter som namn och ålder eller personliga frågor riktade till polisen ställdes. Våra frågor var utformade på ett sätt som inte skulle kunna identifiera respondenten från olika kommuner. Vid utskickning av enkäten skickade vi med en beskrivning med vårt syfte med enkäten, vart vi studerar samt tidslängden de hade att besvara enkäten. I enkäten förekom ett informationsbrev där vi nämnde att inga kopplingar skulle ske till respondenten utan att endast kommunens namn skulle användas. Detta innebar att respondenterna inte kunde stöta på några konsekvenser på grund av valet av svar de givit.

4. RESULTAT

De poliser som besvarat enkäten arbetar i följande kommuner: Malmö (n=4), Svedala, Landskrona, Skurup, Simrishamn, Kävlinge, Höör, Hörby, Lomma, Eslöv, Vellinge, Båstad, Örkelljunga, Tomelilla, Ängelholm, Sjöbo, Trelleborg, Svalöv. Två respondenter arbetar i två kommuner samtidigt. Den ena respondenten arbetar i Höör och Hörby medan den andra respondenten arbetar i Båstad och Örkelljunga. Fyra respondenter svarar att de har arbetat 5-10 år som polis och resterande har arbetat 10 år eller längre. Tjänstetiteln på de olika respondenterna varierar. 13 respondenter är kommunpoliser, en respondent är

polisassistent, två har tjänstetiteln inspektör, en respondent är poliskommissarie och två respondenter hade tjänstetiteln kommunpolis och inspektör. Nedan presenteras resultatet i fyra underrubriker. Varje underrubrik syftar till att besvara frågeställningarna i detta arbete. Underrubriken "4.1. Arbetsmetoder" ämnar besvara frågeställningen "Vilka specifika arbetsmetoder, strategier eller riktlinjer arbetar polisen i Skåne län efter när det gäller brott mot äldre?" med hjälp av svar från fråga fyra, fem samt sex. Underrubriken "4.2. Preventivt & reaktivt arbete" ämnar att med hjälp av fråga sju, tio, 11, 13, 14 samt 15, besvara den andra frågeställningen "Inom vilka kommuner i Skåne län arbetar polisen efter riktlinjer av projektet "Försök inte lura mig" i brottsförebyggande syfte mot äldre?". Den sista och tredje frågeställningen "Hur arbetar polisen i de olika kommunerna med att sprida information om förebyggande åtgärder till äldre?" besvaras av fråga åtta, nio samt 12 i underrubriken "4.3. Brottsförebyggande åtgärder & prioriterade brott".

4.1. Arbetsmetoder

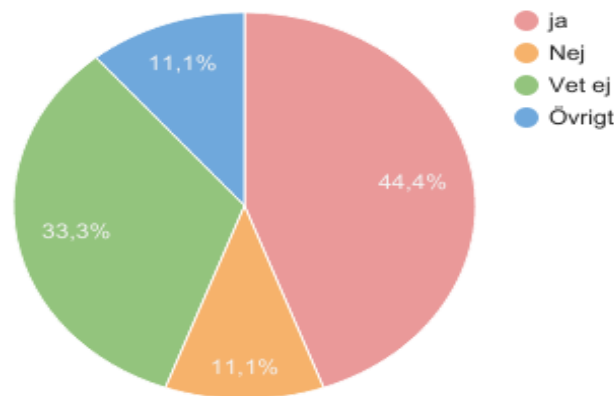
I fråga fyra (Se bilaga 2) fick respondenterna besvara frågan med fri text. Det innebär att svaren varierar mellan respondenterna från de olika kommunerna. 18 av de 19 respondenterna har besvarat denna frågan. Vi kan genom svaren få fram att i nio kommuner arbetar inte polisen efter några specifika arbetsmetoder. Eslöv, Svalöv, Lomma, Skurup, Malmö, Kävlinge, Vellinge, Höör och Hörby, Båstad och Örskälljunga är de kommuner som svarat att de inte arbetar efter några specifika arbetsmetoder. Ett par kommuner har dock nämnt arbetsmetoder som förekommer inom kommunen. Av dessa 18 svar från respondenterna arbetar polisen i åtta av kommunerna med att sprida information till äldre genom informationsmöten, kampanjer och föreläsningar. De kommuner som använder dessa arbetsätt är Malmö, Simrishamn, Svedala, Vellinge, Malmö, Lomma, Svalöv och Skurup. I Svedala-, Sjöbo- och Trelleborg kommun arbetar polisen med att förebygga brott mot äldre genom att sprida information med hjälp av vården. Samarbeten med pensionärsorganisationer förekommer i fyra kommuner av de 18 som besvarat denna fråga. De fyra kommunerna är Kävlinge, Skurup, Svalöv och Svedala. Landskrona kommun, Ängelholm kommun samt Malmö kommun besvarade dock med ospecifika svar genom att uttrycka att deras metoder varierar från en brottstyp till en annan.

I figur 1 kan man avläsa svaren till fråga fem (se bilaga 2). 44,4% av respondenterna ansåg att de metoder som de använder sig av i sina kommuner är effektiva. Medan 11,1% inte ansåg att metoderna är effektiva att använda. Av 18 respondenter har 33,3% besvarat att de inte vet om de metoder de använder sig av i sina kommuner är effektiva. Resterande 11,1% av respondenterna har besvarat "övrigt". Vid svarsalternativet övrigt har respondenterna besvarat att det är svårt att uttala sig om det, eftersom det inte går att mäta effekten av brottsförebyggande insatser.

Figur 1. Anser du att dessa metoder är effektiva?

(n = 18)

Anser Du att dessa metoder är effektiva?

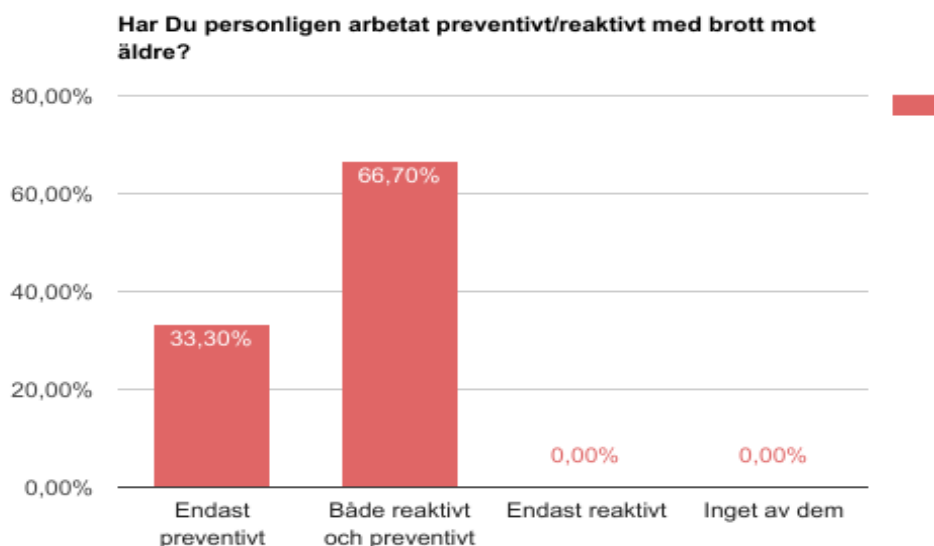

De respondenter som besvarat att metoderna är effektiva i ovanstående figur, fick svara mer djupgående i nästa fråga (se bilaga 2). I Malmö (n=2)-, Simrishamn-, Eslöv-, Kävlinge-, Landskrona-, Höör & Hörby- och Trelleborg kommun anser poliserna att metoderna är effektiva eftersom en stor grupp av äldre individer kan nås på samma gång. Informationen sprids vidare genom dialoger mellan de äldre. De anser även att de äldre får insikt och information om brottsförebyggande metoder men att dessa metoder kan utvecklas mer för att uppnå större effekt. De individer som har deltagit i kampanjer i form av trygghets dagar upplever en positiv respons av denna metod. Detta eftersom polisen når ut till de äldre och erhåller bättre kontakt med dem. En av respondenterna uttrycker även planerade möten med PRO gällande polisens arbete kring säkerhet och trygghet för äldre. Respondenten uttrycker även att media medför en effekt eftersom kommunpoliserna har en daglig kontakt med dem. Detta erbjuder möjlighet till att informera om aktuella händelser eller oro kring brott mot äldre. En av respondenterna uttrycker att en samverkan inom kommunen har resulterat till en minskning av brott mot äldre i hemmet.

4.2. Preventivt & reaktivt arbete

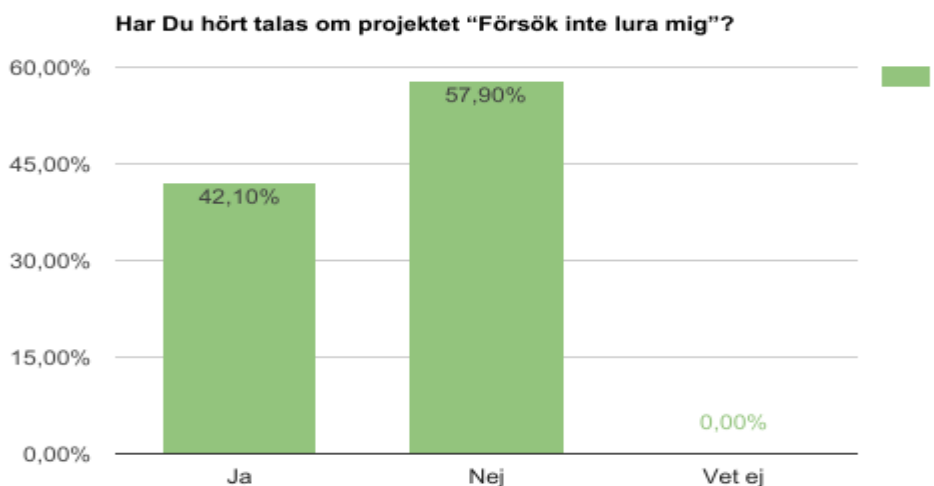
I figur 2 ser man att endast två av fyra svarsalternativ har använts på fråga sju. Vi kan nedan avläsa att 33,3% av respondenterna har valt att svara att de endast har arbetat preventivt med brott mot äldre. Medan 66,7% har svarat att de arbetat både reaktivt och preventivt med brott mot äldre.

Figur 2. *Har du personligen arbetat preventivt/reaktivt med brott mot äldre?*
(n = 18)

Eftersom ett projekt som polisen har utfört med hjälp av PRO, Sveriges pensionärsförbund (SPF Seniorerna) och Brottsofferjouren kom till intresse, formades fråga 10 (se bilaga 2). Detta för att undersöka om projektet lyckats nå ut till alla kommuner där polisen arbetar. Samtliga 19 respondenter besvarade denna frågan. I figur 3 kan man avläsa att 57,9% av respondenterna aldrig har hört talas om projektet "Försök inte lura mig" medan 42,1% har hört talas om projektet.

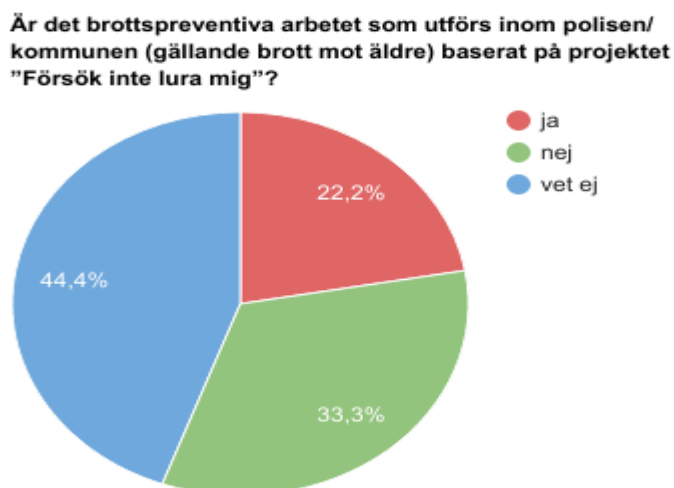
Figur 3. Har Du hört talas om projektet "Försök inte lura mig"? (n=19)

För att få mer kunskap om polisen arbetar med projektet "försök inte lura mig", formades fråga 11 som en följdfråga (se bilaga 2). I figur 4 går det att avläsa att 22,2% har besvarat "Ja", att det brottspreventiva arbetet som de utför är baserat på projektet "Försök inte lura mig". Dubbelt många har svarat "vet ej" vilket resulterat till 44,4%. Resterande 33,3% har besvarat frågan med "Nej". Det innebär att polisen inom de kommunerna inte arbetar efter projektet. De

kommuner som har tagit del av projektet och arbetar efter det är bland annat Landskrona, Sjöbo, Eslöv samt Malmö.

Figur 4. Är det brottspreventiva arbetet som utförs inom polisen/kommunen (gällande brott mot äldre) baserat på projektet "Försök inte lura mig"? (n=18)

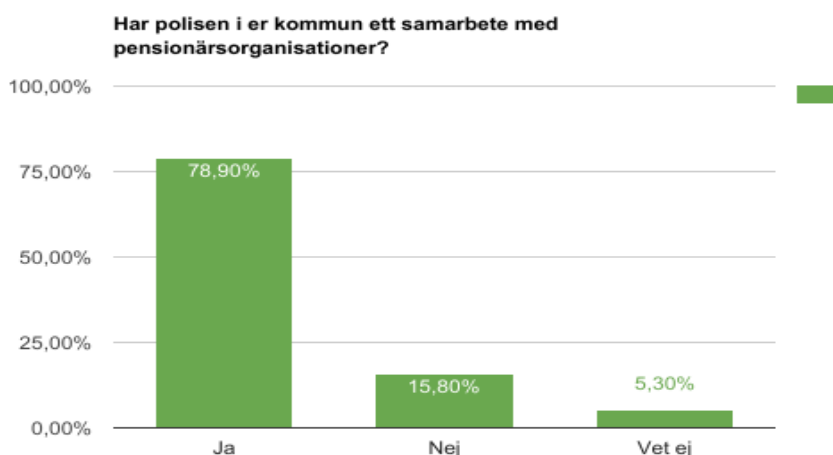
Olika metoder används vid prevention för brott mot äldre. Fråga 15 har utformats för att få en större inblick om hur polisen i kommunerna i Skåne arbetar med att sprida informationen om befintliga metoder (se bilaga 2). 17 av 19 respondenter har besvarat denna frågan. Två kommunpolisier från Malmö kommun har svarat att deras brottsförebyggande arbete för prevention mot brott mot äldre bedrivs genom att de sprider information på medborgarmöten. Besök hos olika organisationer sker även där kunskap sprids om hur den äldre individen kan förebygga att utsättas för brott. Flera polisier använder liknande metoder vid prevention av brott mot äldre. Ett flertal kommunpolisier lyfter fram flera metoder som de arbetar efter. Simrishamn kommun, Eslöv kommun och Kävlinge kommun använder media för att sprida information som gäller prevention för brott mot äldre. Utöver vanliga media använder Ängelholm kommun sociala medier.

De kommuner som arbetar med att sprida information genom medborgardialoger är Eslöv, Vellinge och Landskrona. Majoriteten av poliserna i sju kommuner arbetar med att sprida information till äldre genom föreläsningar. De kommunerna är Simrishamn, Eslöv, Ängelholm, Kävlinge, Trelleborg, Svalöv och Skurup. Skurup kommun har startat en föreläsningsserie till de äldre om hur de kan förebygga att bli utsatta, dock har det lagts ner på grund av intressebrist. Utöver föreläsningar, sprids informationen genom att poliserna i Sjöbo kommun, Landskrona kommun och Lomma kommun deltar i möten som inkluderar äldre. Samarbeten sker även med hemtjänsten i Vellinge kommun, Landskrona kommun och Trelleborg kommun. Genom samarbetet tar de äldre del av informationen genom verksamhetschefen samt genom samordnaren. Höör kommun/Hörby kommun och Båstad kommun/Örkelljunga kommun sprider informationen till äldre genom diverse föreningar och verksamheter som finns i de respektive

kommunerna. Tomelilla kommun sprider informationen genom en kampanj som heter "Trygghet i hemmet" och i Vellinge kommun sprids informationen genom kommunens hemsida.

Eftersom det tidigare i arbetet argumenteras om vikten av ett samarbete mellan PRO och polisen, utformades fråga 13 och 14 (se bilaga 2). Fråga 14 är en följdfråga som besvaras beroende på svaret i fråga 13. Fråga 13 besvarades av samtliga 19 respondenter. Resultatet i figur 7 visar på att 78,9% av respondenterna svarar "ja", att kommunen de arbetar i har ett samarbete med pensionärsorganisationer. 15,8% av respondenterna svarar att de inte har ett samarbete med pensionärsorganisationer. Slutligen svarar resterande 5,3% att de inte vet om det finns ett samarbete mellan polisen och pensionärsorganisationer.

Figur 7. Har polisen i er kommun ett samarbete med pensionärsorganisationer?
(n = 19)

Samtliga 78,9% som i figur 7 svarar "ja", får även utveckla sina svar. Majoriteten av respondenterna samverkar med PRO. De kommuner som har ett samarbete med PRO är bland annat Malmö, Ängelholm, Kävlinge, Sjöbo, Trelleborg, Lomma och Svalöv. En del kommuner har även ett samarbete med SPF (Sveriges pensionärsförbund). Det sker även samarbeten mellan polisen kommunala organisationer och föreningar. Det kan bland annat vara kommunala pensionärsorganisationer, kommunala föreningar som inkluderar pensionärer. Men även föreningar som till exempel hyresgästföreningen och anhörigförening har ett samarbete med polisen. Inom en av kommunerna, baserat på en respondent, sker det även samarbeten med olika boenden där de äldre bor.

4.3. Brottsförebyggande åtgärder & prioriterade brott

För att kunna undersöka hur viktigt polisen anser att det är med brottsförebyggande åtgärder, har fråga åtta samt fråga nio utformats (se bilaga 2). Utöver dessa två frågor har även fråga 12 skapats för att få en inblick om vilka brott som är en prioriterad fråga inom de olika kommunerna.

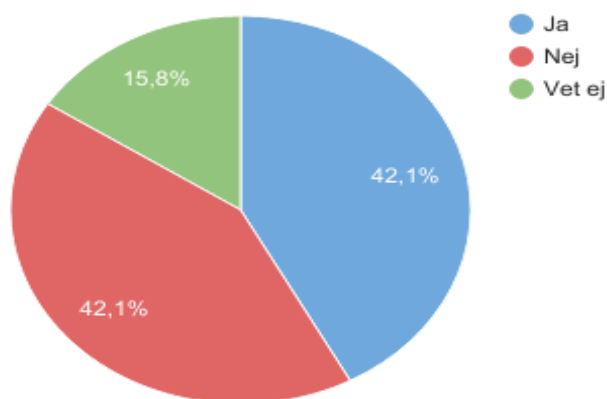
I figur 5 är det samtliga respondenter som besvarat frågan. Nedan går det att avläsa att det är lika stor andel, 42,1%, som har svarat "Ja" som "Nej". Vilket innebär att 42,1% svarar att brottsförebyggande arbete för brott mot äldre är en

prioriterad fråga och att lika många svarar att det inte är en prioriterad fråga. 15,8% svarade "vet ej".

Figur 5. Är brottsförebyggande arbete för brott mot äldre en prioriterad fråga inom den här kommunen?

(n = 19)

Är brottsförebyggande arbete för brott mot äldre en prioriterad fråga inom den här kommunen?

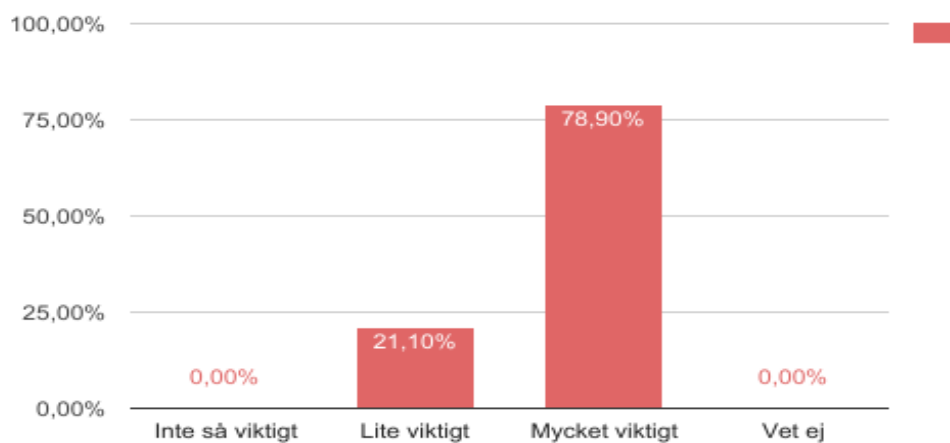

I figur 6 kan man att avläsa att endast två svarsalternativ av fyra användes av respondenterna för att besvara frågan. Majoriteten av respondenterna, 78,9%, anser att det är mycket viktigt att arbeta med brott mot äldre. Medan resterande 21,1% anser att det endast är lite viktigt.

Figur 6. I vilken utsträckning anser du att det är viktigt att arbeta med brott mot äldre?

(n=19)

I vilken utsträckning anser du att det är viktigt att arbeta med brott mot äldre?

För att få en överblick om vilka typer av brott som de olika kommunerna har störst fokus på, utformades fråga 12 (se bilaga 2). Flera kommunpoliserna har angivit att mer än en brottstyp prioriteras i deras kommun (se bilaga 3). Tre av respondenterna har valt att inte besvara denna frågan i enkäten. Av den orsaken är det endast 16 svar som angivits på frågan. Av svaren som erhöles från tre respondenter i Malmö kommun, är det endast två kommunpoliserna som svarar "Dödligt våld". I det samlade resultatet kan man avläsa att våldsbrott förekommer i större utsträckning än dödligt våld. Poliserna från fyra kommuner svarar att våldsbrott är en prioriterad brottstyp att arbeta kring samt förebygga. Poliserna arbetar i Simrishamn kommun, Båstad kommun/Örkelljunga kommun och Landskrona kommun. Bostadsinbrott är en prioriterad brottstyp i sju kommuner. Kommunpoliserna som svarar "bostadsinbrott" arbetar i Svedala kommun, Kävlinge kommun, Simrishamn kommun, Landskrona kommun, Båstad kommun/Örkelljunga kommun, Lomma kommun och Malmö kommun. Narkotikabrott är en annan brottstyp som flera kommunpoliserna prioriterar. Fem kommunpoliserna angav narkotikabrott som en prioritet. De fem respondenterna arbetar i Svedala-, Trelleborg-, Malmö-, Skurup- och Svalöv kommun. En brottstyp som prioriteras i flera kommuner i Skåne län är trafikbrott. Trafikbrott prioriteras i fyra kommuner och de kommunpoliserna som anger denna brottstypen arbetar i Simrishamn-, Kävlinge-, Skurup- och Lomma kommun. I Vellinge kommun, Höör kommun/Hörby kommun samt Lomma kommun prioriteras ungdomsbrottslighet. Eslöv kommun och Svalöv kommun prioriterar mängdbrott. Mängdbrott omfattar diverse brottstyper som stölder till exempel av och ur bilar, cykelstölder, butikstölder, inbrott, skadegörelse, bedrägerier, misshandel, olovlig körning och rattfylleri. Dessa brottstyper räknas inte till de allvarligaste brotten och är vanligt förekommande i många kommuner.

Utöver ovanstående nämnda brott finns det brottstyper som inte prioriteras av mer än en kommun från de 16 respondenterna. Eslöv kommun prioriterar medborgartrygghet, Sjöbo kommun prioriterar tillgrepp, Höör kommun/Hörby kommun prioriterar diverse typer av grova brott och Skurup kommun prioriterar inhemsk extremism. Landskrona kommun är en kommun där polisen prioriterar flera brottstyper. Respondenten från Landskrona kommun angav att kommunpoliserna i denna kommun fokuserar på organiserad brottslighet, butiksrån, personrån utomhus och brott mot äldre.

5. DISKUSSION

Syftet med detta arbete var att undersöka vilka arbetssätt och metoder som används av polisen i olika kommuner i Skåne för att förebygga brott mot äldre. Syftet var även att undersöka hur polisen arbetar med att sprida brottsförebyggande information till äldre. Resultaten visade att polisen uppfyllde somliga mål som står i fokus idag. Ett mål var att uppnå en samverkan mellan medborgare och polis (Polisen, 2016c). I enkäternas svar kunde man bedöma att polisen i diverse kommuner eftersträvar att uppnå detta mål. Det kunde ske genom bland annat att föra dialoger med äldre genom kampanjer samt föreläsningar och genom att polisen medverkar i olika råd där de äldre stod i fokus.

5.1. Resultatdiskussion

Resultatet var grundat på 19 av 32 besvarade enkäter. I enkäten besvarade respondenterna frågor med fokus på polisens samarbete med pensionärsorganisationer, brottsförebyggande åtgärder, prioriterade brott, preventivt samt reaktivt arbete och arbetsmetoder.

Polisen i kommunerna prioriterade olika typer av brott. Genom att undersöka detta kunde det konstateras att majoriteten inte fokuserade på brott mot äldre. Endast en kommun av 19 prioriterade denna typ av brott. Polisen i Landskrona arbetade utifrån ett trygghetsperspektiv eftersom flera av brotten utfördes av unga gärningspersoner. På grund av detta ansåg kommunpolisen i Landskrona att det var viktigt att införa tidiga insatser. Som tidigare nämnt har diverse kommuner olika prioriteringar för vart resurser skulle placeras samt vilka brottstyper som skulle prioriteras. Enligt polisen (2017) prioriterades inte brott mot äldre i stor utsträckning i kommuner runt om i landet. Genom svaren i enkäten kunde det konstateras att kommunpolisen i Landskrona endast arbetar preventivt med brott mot äldre. Polisens prioriteringar påverkades av de brottstyper som sker i större utsträckning i dagens samhälle. Eftersom polisen i kommunerna i Sverige hade olika behov var det därför nödvändigt att kommunpolisen anpassade arbetssättet efter lokala förutsättningar (Polisen 2017). I enkäten angav polisen i Malmö kommun (n=2) dödligt våld som en prioriterad brottstyp. Den upplevda tryggheten i Malmö kommun påverkades av dödsskjutningarna som ägde rum det senaste året (Polisen, 2017), och på grund av detta ansågs denna prioritering vara nödvändig. Prioriteringarna i de resterande kommunerna såg olika ut. Brottstyper som stöld, bostadsinbrott samt bedrägerier var några av de prioriterade brotten som sker i diverse kommuner. Dessa brottstyper drabbades även äldre individer av.

Pensionärernas riksorganisation (PRO) undersökte trygga kommuner för äldre att leva i (PRO, 2015b). Dessa åtta områden som PRO lyfte fram knöt an till de kriterier som WHO utgick ifrån i sin bedömning av Age Friendly Cities. Organisationens trygghetsundersökning, äldrebarometern, utsåg bland annat Svedala kommun som en av de bästa (PRO, 2015b). Enligt denna trygghetsundersökning erhöll Svedala kommun höga poäng inom de områden som undersöktes. Dessa områden var vård och service, information och omsorg, åldersdiskriminering, deltagande och inflytande, gemenskap och aktiviteter, boende, transport och slutligen tillgänglighet (PRO, 2015b). Enligt det sammanställda svaret från enkäten som erhöles från respondenten från Svedala kommun hade de inga samarbeten med pensionärsorganisationer samt ingen vetskap om projektet "försök inte lura mig". PRO (2015b) nämnde att det var komplicerat att utpeka den bästa respektive sämsta kommunen eftersom alla hade sina brister och förtjänster. Deras undersökning täckte inte alla områden som bör undersökas i en trygghetsundersökning (PRO, 2015b). Punkter som inte undersöktes i äldrebarometern var bland annat den upplevda tryggheten hos den äldre eller om den äldre hade blivit utsatt för brott. Äldrebarometern (2015b) uppvisade att denna kommun upprättade bra kommunikation och information till äldre. Trots att Svedalas kommunpolis inte hade samarbeten med pensionärsorganisationer nämnde respondenten från Svedala kommun att de kunde nå ut till äldre genom informationskampanjer (a.a.). En annan faktor som äldrebarometern inte lyfte fram var rädslan för att bli utsatt för brott (a.a.). Som tidigare nämnt påverkade diverse områden den upplevda rädslan hos äldre

(Ceccato et al, 2016). Eftersom äldrebarometern var en trygghetsundersökning kan det antas vara nödvändigt att undersöka rädslan för brott i diverse områden.

Diverse kommunpoliserna arbetade efter olika riktlinjer vid brott mot äldre. De metoder som socialstyrelsen (2017) lyfte fram var att sprida information till äldre genom hembesök eller skriftligt. Samt att de erbjöd anhöriga kunskap. Genom kommunpolisens svar på frågan om hur de arbetar med att sprida information om förebyggande åtgärder till äldre, konstaterades det att polisens arbete skiljde sig en del från socialstyrelsens metoder. På grund av begränsade resurser, enligt respondenterna, kunde det antas att polisen inte kunde erbjuda hembesök i lika stor utsträckning som socialstyrelsen. Polisen använde främst metoder som informationsmöten och föreläsningar, för att nå ut till ett större antal individer. Malmö (n=2) -, Simrishamn-, Svedala-, Vellinge-, Lomma-, Svalöv-, och Skurup kommun var de som besvarade att deras främsta sätt att sprida information till äldre var genom föreläsningar, kampanjer samt informationsmöten. Ett annat sätt att nå ut till äldre, som inte socialstyrelsen tog upp, var genom vården. Svedala-, Sjöbo-, och Trelleborg kommun arbetade på detta sätt. De tog hjälp av samordnare eller chefer på bland annat hemtjänsten med att sprida kunskap och information. Utöver dessa arbetssätt hade Kävlinge-, Skurup-, Svalöv- och Svedala kommunsamarbeten med pensionärsorganisationer och tog hjälp av dem med att sprida information. Resterande kommuner arbetade inte efter specifika metoder och arbetssätt vid brott mot äldre, dock varierade deras metoder efter brottstyp. Trots dessa arbetssätt var det endast Malmö (n=2) -, Simrishamn-, Eslöv-, Kävlinge-, Landskrona-, Hörby- och Trelleborg kommun som ansåg att deras metoder var effektiva. Eftersom det endast var åtta respondenter som ansåg att deras metoder var effektiva, kan det diskuteras om hur man kan förbättra metoderna som inte fungerade i resterande kommuner. Att introducera projektet "Försök inte lura mig" i dessa kommuner kan antas förbättra det preventiva arbetet för brott mot äldre.

"Försök inte lura mig" var, som tidigare nämnt i arbetet, ett projekt som skapades för att lära äldre hur de skall förebygga att utsättas för brott (PRO, 2017a). Ett projekt som "Försök inte lura mig" hade länge varit efterfrågat efter en procentuell ökning av bedrägerier mot äldre. Efter att den lanserades har den erhållit goda resultat. Som ovan nämnt uppmärksammades en minskning av brott mot äldre under året 2016. Detta var efter att projektet lanserades och presenterades för diverse kommuner i landet (PRO, 2017a). Resultatet av vår enkätundersökning visade på att mer än 50% av respondenterna inte kände till projektet. Detta kan antas vara problematiskt att projektet inte hade nått ut till alla kommuner. Eftersom projektet erhöll goda resultat kan det antas vara nödvändigt att lägga vikt på att nå ut till kommunpoliserna. Genom det sammanställda resultatet av enkäterna kunde man se att 11,1% ansåg att deras nuvarande metoder för brott mot äldre inte var effektiva, samt att 44,4 % kunde inte svara på om metoderna var effektiva. Eftersom deras nuvarande metoder inte var effektiva i den önskade utsträckningen, kan det antas vara välbetänkt att använda ett kompetent projekt. I endast fyra kommuner nyttjade kommunpoliserna sig av projektet som underlag vid förebyggande arbete för brott mot äldre. Dessa kommuner var Landskrona, Sjöbo, Eslöv och Malmö. Detta tyder mer på att projektet behövde spridas till allt fler.

En gemensam faktor som samtliga respondenter hade med PRO var att de inte hade nämnt det informella stödsystemet. I tidigare forskning hade det informella

stödsystemet hos den äldre varit den största bidragande faktorn till minskad utsatthet (Crowe et al, 1982). För den äldre individen var det nödvändigt att den kände sig trygg i den miljön som den lever i (a.a.). Genom samtal, i brottsförebyggande syfte, med närstående och grannar kunde denna trygghet skapas (a.a.). Utöver kunskap som den äldre individen erhöll från polisen och diverse föreningar i dagsläget, kan det antas att en god relation till närstående och grannar bör vara befintlig för att skapa en tryggare miljö för den äldre. Av resultaten som erhöles kunde man fastställa att Mears et al (2016) tidigare fyra nämnda sätt att utbilda äldre på, användes av kommunpoliserna. Gemenskap var ett av de nämnda sätten. Detta kan antas vara en uppgift för hela samhället, för att skapa gemensam trygghet, och inte endast en uppgift för poliserna.

5.2. Metoddiskussion

Metoden som användes i detta arbete var enkätundersökning. Vi ansåg att denna metod av datainsamling var mest passande, samt effektiv för vårt syfte och vår tidsram. Metoden var även passande för våra respondenter eftersom de själva fick bestämma när de skulle besvara enkäten. Hade djupintervjuer valts att göra istället för enkäter, hade det varit problematiskt att boka in möten med alla respondenter i de olika kommunerna. Enligt vår kontaktperson på UC Syd var enkätundersökning med optimalt för att få högre svarsfrekvens. Djupintervjuer hade varit problematiskt att sammanställa i jämförelse med vår enkätundersökning.

I enkäten besvarade respondenterna i vilken kommun de arbetar inom. Två av respondenterna svarade att de arbetar inom två kommuner samtidigt. Detta kunde tolkas som att 21 har besvarat enkäten trots att det är 19 individer som gjort det. Det problematiska var att bestämma hur man skulle tolka samt sammanställa svaren från de respondenter som arbetade i två kommuner. I arbetet väljs det att tolka det som att 19 kommunpoliser besvarade enkäten. I arbetet valde vi att presentera dessa som Höör kommun/ Hörby kommun samt Båstad kommun/ Örkelljunga kommun. Utöver dessa respondenter erhöles svar från fyra respondenter som arbetar inom Malmö kommun. Malmö kommun är indelat, som tidigare nämnt i arbetet, i norr, söder, öster, väster samt innerstaden. Dock hade respondenterna inte angivit vilken del av Malmö de arbetade i. Detta problematiserade för arbetets resultat eftersom inga specifika antaganden eller slutsatser kunde dras av svaren som erhöles. För att säga mer om detta bör kanske vidare undersökningar göras inom Malmö kommuns olika område för att få en tydligare bild som speglar de lokala områdena.

Datamaterialet som erhöles från kommunpoliserna var baserat på primärdata som beskrev nutidens arbete i de olika kommunerna vilket indikerar på hög reliabilitet. Metodbeskrivningen, tillvägagångssättet, bortfall samt urval i detta arbete var tydligt formulerat för att försäkra att arbetet hade hög reliabilitet (Bryman, 2011). Reliabiliteten kan påverkas genom respondenternas tjänstetitel eftersom somliga respondenter inte var kommunpoliser. En av respondenterna var polisassistent, två var inspektörer, en var poliskommissarie och två respondenter två tjänstetitlar som kommunpolis och inspektör. Resterande 13 respondenter var kommunpoliser.

Validitet kunde förklaras genom intern och extern validitet (Bryman, 2011). Arbetet har hög intern validitet eftersom våra respondenter var arbetande poliser. Respondenterna arbetade i Malmö (n=4)-, Svedala-, Landskrona-, Skurup-, Simrishamn-, Kävlinge-, Höör-, Hörby-, Lomma-, Eslöv-, Vellinge-, Båstad-,

Örkelljunga-, Tomelilla-, Ängelholm-, Sjöbo-, Trelleborg- och Svalöv kommun. Dock var den externa validiteten låg på grund av att det endast gick att generalisera utifrån de svar vi erhölet. Den var endast replikerbar om det var poliser som skulle besvara enkätens frågor och kan inte appliceras på alla yrken. Hade samma undersökning gjorts igen, hade den externa validiteten fortfarande varit låg eftersom studien inte omfattar alla utan endast ett utvalt yrke. Svarefrekvensen hade också varierat eftersom man med största sannolikhet inte skulle få samma svar från exakt samma respondenter från samma kommuner.

Det externa bortfallet som skedde i denna studie hade eventuellt förändrats om tillvägagångssättet hade sett annorlunda ut. Dock kan man inte fastställa om det hade minskat eller ökat. Kontaktpersonen från UC Syd hade möjlighet att nå ut till alla respondenter samtidigt samt i förväg kontakta dem om den kommande enkäten. Hade vi personligen nått ut till respondenterna hade risken för ökat bortfall funnits eftersom vi inte hade den möjligheten att er hålla kontaktinformationen till alla respondenter. Bortfallet hade kunnat minska om tidsramen hade varit större, genom att skicka ut fler än två påminnelser.

Faktorer som hade kunnat påverka det interna bortfallet hade bland annat kunnat vara enkätens utformning samt frågornas formuleringar. Bryman (2011) nämner vikten av att anpassa frågornas formuleringar efter respondenterna. Hade enkäten gjorts om idag, hade vi valt att ha ett par obligatoriska frågor för att minska det interna bortfallet. Dock hade det kunnat öka det externa bortfallet om det hade funnits obligatoriska frågor. Detta eftersom respondenter undviker att känna tvång till att besvara frågor vilket leder till att de låter bli att svara på enkäten helt (Bryman, 2011). Eftersom det interna bortfallet var litet, kan vi anta att frågorna var formulerade på ett utförligt sätt och inte var missledande. Introduktionsbrevet som respondenterna fick ta del av hade kunnat utformas bättre. Det hade kunnat förbättras genom att beskriva att endast kommunpoliserna fick besvara enkäten. Detta eftersom kommunpoliserna som besvarade enkäten hade mest utförliga svar jämfört med respondenterna som hade en annan tjänstetitel.

Vid skapandet av stapel- och cirkeldiagrammen valdes resultatet att presenteras i procent. Detta eftersom Survio hemsidan sammanställde resultatet i den enheten. Det kan antas vara mer optimalt att presentera resultaten i frekvens för att lyfta fram antalet respondenter som besvarade frågorna. Detta eftersom undersökningen omfattade få antal respondenter.

6. SLUTSATS

Sammanfattningsvis går det att konstatera att polisens arbetssätt och metoder behöver utvecklas samt utvärderas i större utsträckning. Detta eftersom många oklara svar har erhållits från respondenterna angående bland annat projektet "Försök inte lura mig". Studiens syfte och frågeställningar besvarades genom hela resultatet och diskussionen. I alla kommuner arbetar polisen på diverse sätt. Detta kan bero på begränsade resurser samt att kommunerna har olika prioriteringar. För att förbättra denna studie hade det varit optimalt att även undersöka de äldres upplevelser, tankar och åsikter om polisens arbete. Samt för att undersöka om de äldre erhölet någon utbildning eller information om hur de själva kan förebygga att utsättas för brott.

7. REFERENSER

- Backman J, (2016) *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Brogden M, Nijhar P, (2000) *Crime, Abuse and the Elderly*. Cullompton, Devon: Willan Publishing.
- Brottsoffermyndigheten, (2013) Vad händer efter polisanmälan.
><https://www.brottsoffermyndigheten.se/utsatt-for-brott/vad-hander-efter-polisanmalan>< (2017-05-02)
- Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Brå, (2016) Brott mot äldre. ><https://www.bra.se/bra/forebygga-brott/brott-mot-aldre.html>< (2017-04-04)
- Ceccato V, Bamzar R, (2016) Elderly Victimization and Fear of Crime in Public Spaces. *International Criminal Justice Review*, 26(2), 115–133.
- Crowe A H, Middleman R R, (1982) The Elder Program: A Strategy for Prevention. *Journal of Primary Prevention*, 3(2), 133–138.
- Forsman B, (1997) *Forskningsetik. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Gold D, Gwayther L, (1987) The prevention of elder abuse: an educational model. *Family Relations*, 38, 8–14.
- Greve W, (1998) Fear of crime among the elderly: Foresight, not fright. *International Review of Victimology*, 5, 277–309.
- Harris, D K, & Benson, M L, (1996) *Theft in nursing homes: An overlooked form of elderabuse*. I: Cebik L B, Graber G C, Marsh F H, (Eds.) *Advances in bioethics: Violence, neglect, and the elderly*. Greenwich, CT: JAI Press, s 171–178.
- Henricson, M, (2012) *Vetenskaplig teori och metod*. Pozkal, Poland: Studentlitteratur AB.
- Jönson H, (2001) *Äldre människor som offer för våld och brott*. I: Åkerström M, Sahlin I, (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, s 119–155.
- Lag om etikprövning av forskning som avser människor, 2003:460
- Mears D P, Reisig M D, Scaggs S, Holtfreter K, (2016) Efforts to Reduce Consumer Fraud Victimization Among the Elderly: The Effect of Information Access on Program Awareness and Contact. *Crime & Delinquency*, 62(9), 1235–1259.
- Payne B K, (2011) *Crime and Elder Abuse: An Integrated Perspective*. Springfield, Illinois: Charles C Thomas.

- Pedrick-Cornell C, Gelles R J, (1982) Elder abuse: The status of current knowledge. *Family relations*, 31(3), 457–465.
- Polisen, (2015) Försök inte lura mig.
><https://polisen.se/Norrbottn/Aktuellt/Rapporter-och-publikationer/Utbildning/Bedragerier-mot-aldre/>< (2017-04-06)
- Polisen, (2016a) Bedrägerier mot äldre.
><https://polisen.se/Norrbottn/Aktuellt/Nyheter/Norrbottn/okt-dec/Forsok-inte-lura-mig/>< (2017- 04-03)
- Polisen, (2016b) Brott mot äldre och funktionsnedsatta - Lagar och fakta.
><https://polisen.se/Lagar-och-regler/Om-olika-brott/Brott-mot-aldre-och-funktionshindrade/>< (2017-04-05)
- Polisen, (2016c) Polisen.se.
>https://polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/Om%20polisen/01%20Nationellt/Folder_Det_har_ar_polisen.pdf< (2017-04-05)
- Polisen, (2017) Mötesledarmanual: Försök inte lura mig.
><https://polisen.se/PageFiles/591859/Motesledarmanual.pdf>< (2017-04-06)
- PRO, (2015a) Bedrägerier mot äldre: En studie om anmälda förmögenhetsbrott mot äldre juni-december 2014.
>http://www.pro.se/PageFiles/265421/Bedragerier_mot_aldre.pdf< (2017-04-05)
- PRO, (2015b) Äldrebarometern. ><http://www.pro.se/PageFiles/7745/PRO623-Aldrebarometern-2015Final.pdf>< (2017-04-03)
- PRO, (2017a) Försök inte lura mig. ><http://www.pro.se/Leva--bo/Projekt/Forsok-inte-lura-mig/>< (2017-04-03)
- PRO, (2017b) Om PRO. ><http://www.pro.se/Om-pro/>< (2017-04-06)
- Riksdagen, (2016) Motion till riksdagen.
><http://data.riksdagen.se/dokument/H4023228>< (2017-05-02)
- Socialstyrelsen, (2014) Blånader och silverhår: Utbildningsmaterial om våld mot äldre kvinnor.
><http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19315/2014-1-4.pdf>< (2017-04-04)
- Socialstyrelsen, (2017) Våld mot äldre.
><http://www.socialstyrelsen.se/aldre/valdmotaldre>< (2017-04-05)

8. BILAGOR

8.1. Bilaga 1

Polismyndigheten, nationellt bedrägericenter i samarbete med:

SÅ HÄR GENOMFÖR DU MÖTET:

1. **Inledning:** Träffen inleds med en genomgång av bakgrundsfakta gällande brott mot äldre och varför man kan bli ett brottsoffer.
2. **Filmvisning:** Därefter visas filmen som en presentation om vad som är specifikt för brottstypen.
3. **Dialog:** Filmen pausas vid givna tillfällen och mötesledaren tar vara på deltagarnas reflektioner och berättelser och använder givna diskussionsfrågor för att föra samtalet vidare.
4. **Praktiska övningar:** Filmen visas vidare varefter ny paus görs i filmen för att genomföra föreslagna praktiska övningar som syftar till att lära sig känna igen situationer och lära sig hur man ska undvika att bli utsatt.
5. **Sammanfattning:** Efter övningarna sammanfattar mötesledaren vad man gemensamt kommit fram till. Vad har du lärt dig idag?
6. **Dela ut material:** Efter den avslutande sammanfattningen delar mötesledaren ut deltagarmaterialet. OBS! I instruktionsfilmen pratar vi om en broschyr och vi delar ut ett dubbelvikt blad. Dock är det enbart enkla A4-blad som du enkelt skriver ut på kontorsskrivaren, de behövs inte vikas, bara häftas ihop uppe i hörnet så att det blir ett häfte.
7. **Antal möten.** Om du har tre mötestillfällen rekommenderas det att du tar den allmänna presentationen av bakgrundsfakta och under det första mötestillfället. Men om du vill fördela materialet över fyra möten, så kan du vid första mötestillfället ta bildspelet och berätta om bakgrundsfakta för att därefter under de tre kommande mötena gå igenom filmerna och de olika brottstyperna.

8.2. Bilaga 2

Undersökning av arbetssätt och metoder vid brott mot äldre

Denna enkätundersökningen ska hjälpa oss att skriva vår kandidatsuppsats i Kriminologi. Vårt syfte är att undersöka vilka arbetssätt och metoder som polisen använder sig av vid brott mot äldre individer vid 65 år och uppåt.

Vid deltagande kommer endast kommunens namn att användas. Varje deltagare är på så sätt anonym och svaren kommer endast att sammanställas på kommunnivå. När kandidatsuppsatsen är färdig och bedömd, kommer all data material att slängas.

Enkäten omfattar 15 frågor och tar ca 10 minuter att besvara.

- Vilken kommun arbetar Du i?**

250 tecken kvar
- Hur länge har Du arbetat som polis?**
 0 år - 5 år
 5 år - 10 år
 10 år eller längre
- Vad är din tjänstetitel?**

250 tecken kvar
- Arbetar ni enligt specifika arbetsmetoder när det gäller brott mot äldre? Utveckla svaret.**

2500 tecken kvar
- Anser Du att dessa metoder är effektiva?**
 Ja
 Nej
 Nej ej
 Övrigt

200 tecken kvar

6
Om Ja, på vilka sätt?

Skriv ett stycke

1500 tecken kvar

7
Har Du personligen arbetat preventivt/reaktivt med brott mot äldre?

- Endast preventivt
- Endast reaktivt
- Både reaktivt och preventivt
- Inget av dem

8
Är brottsförebyggande arbete för brott mot äldre en prioriterad fråga inom den här kommunen?

- Ja
- Nej
- Vet ej

9
I vilken utsträckning anser du att det är viktigt att arbeta med brott mot äldre?

- Inte så viktigt
- Lite viktigt
- Mycket viktigt
- Vet ej

10
Har Du hört talas om projektet "Försök inte lura mig"?

- Ja
- Nej
- Vet ej

11
Är det brottspreventiva arbetet som utförs inom polisen/kommunen (gällande brott mot äldre) baserat på projektet "Försök inte lura mig"?

- Ja
- Nej
- Vet ej

12

Vilka typer av brott har Er kommun störst fokus på och varför?

 Skriv ett stycke

2000 tecken kvar

13

Har polisen i er kommun ett samarbete med pensionärsorganisationer?

Ja

Nej

Vet ej

14

Om Ja, vilka?

 Skriv ett stycke

2000 tecken kvar

15

Hur arbetar polisen/kommunen med att sprida de metoder som finns för prevention mot brott mot äldre?

 Skriv ett stycke

2000 tecken kvar

8.3. Bilaga 3

Kommun	Malmö	Simrishamn	Eslöv	Ångelholm	Svedala
Brottstyp	Dödligt våld	Inbrott, våldsbrott, skadegörelse, trafikbrott	Medborgartrygghet, mångdbrott		Bostadsinbrott, narkotikabrott
Kommun	Kävlinge	Vellinge	Sjöbo	Landskrona	Höör & Hörby
Brottstyp	Bostadsinbrott, trafikbrott	Ungdoms- brottslighet	Tillgrepp	Organiserad brottslighet, butiksrån, personrån utomhus, misshandel utomhus, bostadsinbrott, brott mot äldre	Ungdomsbrott, grova brott
Kommun	Malmö	Båstad & Örkelljunga	Trelleborg	Malmö	Skurup
Brottstyp		Bostadsinbrott, våldsbrott	Narkotikabrott	Narkotika, dödligt våld	Trafikbrott, narkotikabrott, inhemsk extremism
Kommun	Lomma	Tomelilla	Malmö	Svalöv	
Brottstyp	Bostadsinbrott, trafikbrott, ungdomsbrott		Stöld i bostad	Narkotika, mångdbrott	